

Himlens port

Fire gode gerninger i 1900-tallet

Af Svend Sørensen, Museet for Thy og Vester Hanherred

Fyrspillet 2003 på Ashøje havde titlen "Himlens Port" og var opført efter et manuskript, som jeg var ophavsmand til. Derfor er jeg selvfølgelig ikke den rette til at give en uvildig bedømmelse af det endelige resultat. Et kan jeg dog vurdere: den samlede kraftudfoldelse! Jeg har været med fra de første ideer hjemme i lænestolen og senere på afstand fulgt instruktør Per Kaas Mortensens og hans medaktørers ihærdige arbejde frem til premieren d. 25. juni.

Man sætter sig ikke sådan uden videre hen og skriver et skuespil. Det kommer ikke bare dumpende ned fra Himlen, men kræver ind imellem mange timers arbejde. Det er dog for intet at regne sammenlignet med de ulønnede timer, som en hærske af mennesker tilsammen putter ned i den smeltedigel, der leverer

materiale til det færdige produkt. Sagt på en anden måde: Hvis forbruget af "mandetimer" skulle lønnes efter arbejdsmarkedets tariffer, så ville det koste det hvide ud af øjnene. Mon ikke denne dimension ligger i baghovedet på mange tilskuere. De skal selvfølgelig komme for oplevelsens skyld, ingen tvivl om det. Men folk ved godt, at de ikke er i Det kgl. Teater, til gengæld kan man ranke ryggen i stolthed over, at man i Sydthy kan sætte så stort et apparat i omdrejninger.

*Vidunderligt at hænder,
der blev for hårde slidt,
kan stryge bort en tåre
så silkeblødt og blidt.*

Ingen himmel uden harpe.

Aggerfiskere anno 1916.

Dette vers af Hans Bakgaard er en del af den sang, der indledte årets Fyrspil. Englene synger den ved Himlens Port. Mens englene selvsagt frit kan gå ind ad porten, må en tømrer fra Refs pænt vente udenfor. Her regerer Sankt Peter, og han inddrager tømreren i forberedelserne til De Gode Gerningers Fest. Sankt Peter står netop og mangler en deltager, som har gjort en god gerning i Sydthy i 1900-tallet. Sankt Thøger er med sit lokalkendskab mødt frem med en protokol fra det himmelske arkiv. Ved hjælp af tømrerens tomkestok udvælges herfra tilfældigt fire kandidater til festen.

For forfatteren har udvælgelsen været mindre tilfældig. I alsidighedens navn er der udvalgt fire episoder, som kan give et bredt indtryk af livet i Sydthy i en del af 1900-tallet. Vi møder først et fiskermiljø i Agger under første verdenskrig og livet i en stationsby (Ydby) i begyn-

delsen af 30'erne. Efter pausen var blikket rettet mod 1950'erne, landbolivet i Boddum og fritidsaktiviteter i Hurup.

Hvem kan ikke en vittighed om Sankt Peter, der står og lukker folk ind i Himlen. Selv om Sankt Peter med de himmelske nøgler er en meget katolsk tankegang, så må det være et af de mest udbredte billeder i hele den kristne kulturkreds. Ved at bruge Himlens Port som en ramme i et drama spiller man med andre ord på genkendeligheden. Som tilskuer kan man gå ind i handlingen med en oplevelse af fortrolighed.

Nu kan man indvende, at de fleste ikke længere regner med dom og dommedag. Alligevel tror jeg, at dette bibelske motiv har en dyb tiltrækningskraft på de fleste mennesker. Hvis man er udstyret med en samvittighed, er det afgørende, at man kan være sit liv bekendt. At

man kan se sig selv i øjnene. Vi tror måske ikke på en afsluttende, endelig dom, men flere gange i livet møder vi Himlens Port.

I Svend Erik Møllers skikkelse tog tømmeren mange kegler for sit djærve spil. Klapsalverne må dog ikke tages som udtryk for, at det har været hensigten at gøre grin med det religiøse. Det er menneskeskabte helgener, vi møder ved Himlens Port. Det egentligt guddommelige ligger bag porten, og her får vi ikke en kat at vide - og dog, englen Gabriel kommer som sendebud til sidst. Han aflyser Sankt Peters fest. Begrundelsen er, at gode gerninger ikke er adgangsbillet til nogen himmelsk fest. Himlen er for troende mennesker, siger Gabriel, og det må vel kaldes god, luthersk kristendom.

De fire tidsbilleder

Det første tidsbillede udspiller sig i Agger i 1916. Strandfoged Martin Madsen har fået en fiskekrog i fingeren og siden blodforgiftning. Vi oplever familiens reaktion på ulykken, og

Stoute hurupmand tager imod på Ashøje.

indirekte får vi et indtryk af, hvor afhængig man dengang var af en forsørgers arbejdskraft. Den gode gerning leveres af den lidt tilbagestående Peter, der handler resolut, da en kat havner i Maren Bolms trangryde.

Kristian Madsen er et af strandfogedens børn, og hans erindringer "Man kom hinanden ved" har givet inspiration til handlingen. Netop børnene bliver fremhævet i Thisted Dagblads omtale:

"Det var ikke mindst børnene og de unge, der bar årets forestilling frem til klappenes genlyd mellem skovens træer. Og hvor er det dejligt, at de ikke helt har glemt deres dialekt midt i det tidlige 21. århundredes udbud af anden sproglig påvirkning."

Tidsbillede nr. 2 foregår i Ydby i starten af 1930'erne, altså i en krisetid. Vi møder centralbestyrer Juliane og hendes søn Egon. Hans bog "Samtalestationen" har givet stof til miljøskildringen. Med sin stærke tro og sociale forståelse er Juliane omdrejningspunktet for handlingen, hvis yderpunkter er en rig gårdmandsenke og en ludfattig arbejderfamilie. Enkens anonyme gave til arbejderfamilien er afsnittets gode gerning, hjulpet godt på vej af Julianes medmenneskelighed.

I det 3. tidsbillede oplever vi høstens tid i Boddum i 1956. Det var dengang, der var karle og piger på landet – for ikke at snakke om den grå Ferguson. En jægers tipsgevinst er med til at anskueliggøre, at der er ved at komme flere penge mellem folk. Han taber pengene, og da tjenestepigen og karlen finder tegnebogen, griber det ind i deres liv. Pigen er gravid med udsigt til at få et barn uden for ægteskab, noget der dengang var lidt af en katastrofe. Karlen har et godt øje til pigen, og hun har brug for en mand – mon ikke de har en fremtid sammen?

Nok er der romantik i luften, men kærligheden kan ikke sådan adskilles fra det praktiske livs behov. At pengene bliver afleveret, må vel i almindelighed anses for en god gerning, men dette er nu karlens uselviske opførsel, der i stykket får prædikatet som god gerning.

Det fjerde og sidste tidsbillede er stedfæstet til Hurup Stadion. Året er 1957, en tid hvor sport og fritid er blevet en større del af thybo-

Ungdom i Hurup 1957.

ernes liv. Idrætsforeningens juniorhold står over for at vinde det jyske mesterskab, og vi møder spillere og andre omkring holdet den sidste træningsaften. Den gode gerning udføres af den kloge mand fra Hørdum, der uopfordret møder op for at lappe ”Pløk” sammen inden finalen.

Stadion er et mødested for de unge. I sin søbre anmeldelse i Thisted Dagblad skrev Jørgen Mortensen:

”Når man er af den generation, der voksede op med Brylcreme i håret i 50’erne, kunne man helt genkende sig selv og sine medmennesker fra den tid. Det havde systuen ramt helt rent.”

Fremhævelsen af systuen er i høj grad berettiget. Mange har haft gang i symaskinen, og som så ofte før blev kostumerne designet af Henriette Rønhede og Liv Stange.

De fire tidsbilleder knyttes sammen af en fla-

skepost, som ad snirklede veje optræder i alle tidsbilleder. Spillet slutter med, at tømreren fra Refs har fået den med i sin kiste. Den viser sig at indeholde en sang, som en dansk pige har skrevet ombord på Titanic kort inden skibets forlis i 1912. Hun har afsendt den med flaskepost til sin bedstemor i Helligsø. For min part oplevede jeg, at det hele havde været umagen værd, da Anne Brandt til sidst fremførte den på melodien til den irske sang om Molly Malone (Cockles and Mussels). Første vers lyder sådan her:

*Et forår på havet, en sang jeg har lavet
for Bedste at hylde, den kærlige sjæl.
For hun elsker jo livet, som er hende givet.
Råber piger og drenge, i Thy, i Thy, jah!
I Thy, i Thy, jah! I Thy, i Thy, jah!
Råber piger og drenge, i Thy, i Thy, jah!*